

Nr 45.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1952/53 under statens allmänna fastighetsfond m. m., i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETFOND.

1:o) **Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t beträffande kapitalbudgeten (bilaga 31, punkt 1, s. 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1952) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 656 000 kronor.

Utskottet, som under punkt 1 i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 44 tillstyrker, att medel å driftbudgeten under tionde huvudtiteln för nästa budgetår anvisas till utrustning för vindtunnelanläggning m. m. vid flygtekniska försöksanstalten, får med åberopande av vad därvid anförts hemställa,

att riksdagen må till *Utbyggnad av flygtekniska försöksanstalten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 1 656 000 kronor.

2:o) **Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 2), vilket är föranlett av fördyring av tidigare beslutade byggnadsarbeten vid institutet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 12 000 kronor.

3:o) **Säkerhetsanstalter för sjöfarten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 2 och 3) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 608 000 kronor.

Utskottet, som under punkt 2 i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 44 tillstyrker, att medel å driftbudgeten under tionde huvudtiteln anvisas till säkerhetsanstalter för sjöfarten, får med åberopande av vad därvid anförts hemställa,

att riksdagen må till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 608 000 kronor.

4:o) **Om- och tillbyggnadsarbeten vid statens skeppsprovninganstalt.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, s. 3 och 4) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

Riksdagen har för ändamålet hittills anvisat 450 000 kronor, vilket belopp nu visat sig otillräckligt. Departementschefen har beträffande den redan beslutade om- och tillbyggnaden av anstalten tillstyrkt styrelsens för statens skeppsprovninganstalt framställning om anvisande av ytterligare 50 000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Om- och tillbyggnadsarbeten vid statens skeppsprovninganstalt* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

STATENS UTLÄNINGSFONDER.

5:o) **Statens lånefond för den mindre skeppsfarten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, s. 5 och 6) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Björnberg* och *Arrhén* (I: 206) och den andra inom andra kammaren av herr *Staxäng m. fl.* (II: 275), hemställts, att riksdagen måtte till Statens lånefond för den mindre skeppsfarten för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 275.

Genom beslut av 1951 års riksdag (prop. nr 51, r. skr. nr 83) har den verksamhet, som bedrivs genom statens lånefond för den mindre skeppsfarten, fr. o. m. den 1 juli 1951 utvidgats bl. a. på så sätt, att utfästelse om lån från fonden skall kunna på förhand lämnas vid nybyggnad av fartyg med en bruttodräktighet av högst 500 bruttoton samt att amorteringstiden för lån från fonden utsträcks från 10 till 15 år. För att kunna möta de ökade anspråken på fonden har denna enligt riksdagens medgivande till en början tillförts 2 miljoner kronor från rederilånefonden. Lånefonden för den mindre skeppsfarten har därigenom ökats till 3,5 miljoner kronor.

Kommerskollegium har nu hemställt, att fonden måtte förstärkas med ett belopp av minst 4 000 000 kronor för att tillgodose de närmast föreliggande lånebehoven. Kollegium har därvid bl. a. anfört, att lånenämnden för den mindre skeppsfarten meddelat, att av fondens sammanlagda kapital å 3 500 000 kronor för utlåning numera återstå endast cirka 400 000 kronor ävensom att därutöver redan nu finnas vilande låneansökningar på i runt

tal 3 000 000 kronor, för vilka sålunda icke några medel finnas disponibla. Dessutom göras ofta förfrågningar till fonden om möjligheter att erhålla lån, vilka måste besvaras nekande.

Departementschefen har framhållit, att i den utredning, som låg till grund för propositionen nr 51/1951 angående ökade lånemöjligheter för den mindre skeppsfarten, uttalades från flera håll, att en mera väsentlig nybyggnad av mindre fartyg icke kunde ske, förrän byggnadskostnaderna blivit lägre. Med hänsyn till att de nya lånemöjligheterna sålunda beräknades bli utnyttjade endast i ringa omfattning, begränsades kapitalförstärkningen av fonden till 2 milj. kronor. Departementschefen uttalade emellertid samtidigt att frågan om ytterligare medel till lånefonden för den mindre skeppsfarten ånyo torde få anmälas, när bättre överblick vunnits över vilka anspråk, som kunde ställas på fonden.

Såsom framgår av uppgifterna från lånenämnden ha låneanspråken från den mindre skeppsfarten fått en betydande omfattning. Orsaken härtill torde främst vara, att varvspriserna numera bedömas icke komma att sjunka inom sådan tid att anledning finnes att längre uppskjuta förnyelsen av det nuvarande på grund av dess ålder oekonomiska fartygsbeståndet. Då det måste anses angeläget att åtminstone i viss utsträckning tillgodose lånebehoven för förnyelse av den mindre handelsflottan, har departementschefen förordat, att lånefonden för nästa budgetår erhåller ett kapitaltillskott av 2 000 000 kronor.

Utskottet. Såsom av handlingarna i ärendet framgår ha låneanspråken från den mindre skeppsfarten fått en avsevärd omfattning. Det är därför jämväl enligt utskottets mening nödvändigt, att ifrågavarande lånefond förstärkes. Med allt beaktande av den stora betydelse, som denna gren av svensk sjöfartsnäring har, ej blott såsom ett viktigt och under krigsförhållandena för försvar och folkförsörjning oundgängligt transportmedel utan även såsom rekryteringskälla för den större handelsflottans bemanning, anser utskottet sig dock i nuvarande läge icke kunna förorda större kapitaltillskott än som av departementschefen föreslagits. Härav följer, att utskottet nödgas avstyrka de i ämnet väckta motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 206 och II: 275, till *Statens lånefond för den mindre skeppsfarten* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

6:o) **Lotsverkets båtlånefond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 6 och 7), vilket innebär, att fonden för nästa budgetår tillföres samma belopp som för löpande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lotsverkets båtlånefond* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

FONDEN FÖR STATENS AKTIER.

7:o) **Garanti för lån åt Norrbottens järnverk aktiebolag.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, s. 7—9) att besluta, att staten genom riksgäldskontoret skall ställa garanti i mån av behov för lån åt Norrbottens järnverk aktiebolag å högst 35 000 000 kronor.

1944, 1946 och 1947 års riksdagar ha i form av anslag och lånegaranti för utbyggnad av järnverket anvisat sammanlagt 155 000 000 kronor.

Styrelsen för järnverket hemställde, att för budgetåret 1951/52 måtte anvisas ytterligare 110 000 000 kronor till aktieteckning i bolaget och att staten måtte ställa garanti för ytterligare lån till bolaget intill ett belopp av 35 000 000 kronor.

I propositionen 1951:74 förordades, att för budgetåret 1951/52 endast 75 000 000 kronor skulle tillföras bolaget i form av aktiekapital. Det förutsattes, att frågan om ytterligare medelsanvisning i denna form finge bli beroende på förnyad framställning från bolagsstyrelsen. Den av bolagsstyrelsen gjorda hemställan om ytterligare statsgaranti för lån till bolaget å högst 35 000 000 kronor tillstyrktes i propositionen.

I statsutskottets utlåtande i ärendet (nr 104/1951) anfördes, att utskottet för sin del icke kunde godtaga den föreslagna uppdelningen av det erforderliga medelstillskottet mellan aktiekapital och upplåning med statsgaranti. Med hänsyn till ovissheten beträffande bolagets räntabilitetsmöjligheter på längre sikt syntes enligt utskottets mening en ytterligare nedprutning av aktiekapitalet motiverad. Utskottet föreslog, att kapitaltillskottet nu begränsades till 60 000 000 kronor och att lånegarantien bestämdes till högst 50 000 000 kronor. En sådan lösning, som närmare anslöte sig till sedvanliga affärsprinciper, tedde sig för utskottet ur statsfinansiell synpunkt mera lämplig, enär bolaget då finge svara för en mera rimlig andel av de totala räntekostnaderna. I anslutning till vad sålunda anförts hemställde utskottet, att riksdagen måtte till aktieteckning i Norrbottens järnverk aktiebolag för budgetåret 1951/52 anvisa ett investeringsanslag av 60 000 000 kronor samt besluta att staten genom riksgäldskontoret skulle ställa garanti i mån av behov för lån åt Norrbottens järnverk aktiebolag å högst 50 000 000 kronor.

Riksdagen fattade beslut i enlighet med vad utskottet föreslagit.

Styrelsen för järnverket har nu hemställt, att för budgetåret 1952/53 måtte anvisas 35 000 000 kronor till teckning av ytterligare aktier i bolaget. Styrelsen framhåller, att kostnaderna för järnverkets utbyggnad enligt senast gjorda beräkningar synas stanna inom ramen för det tidigare angivna beloppet trots den kostnadsstegring, som skett sedan hösten 1950.

Departementschefen har framhållit, att av kostnaderna för ifrågavarande utbyggnad ett belopp av $(110\,000\,000 + 35\,000\,000 - 60\,000\,000 - 50\,000\,000 =)$ 35 000 000 kronor ännu återstår att täcka. Bolagsstyrelsen har anhållit, att detta belopp anvisas för budgetåret 1952/53 till teckning av aktier i bolaget. Med hänsyn till vad statsutskottet anförde vid behand-

lingen föregående år av bolagets finansieringsfrågor har departementschefen ansett sig emellertid icke kunna tillstyrka, att medelsanvisningen sker i denna form. Ifrågavarande kapitalbehov bör enligt departementschefen i stället tills vidare täckas genom upplåning, för vilken staten liksom tidigare i mån av behov ställer garanti genom riksgäldskontoret.

Utskottet. Enligt beslut av föregående års riksdag skulle anläggningsarbetena vid järnverket fullföljas. Härför beräknades erforderligt 145 milj. kronor. Riksdagen anvisade i form av anslag och lånegaranti sammanlagt 110 milj. kronor. Ett belopp av 35 milj. kronor skulle alltså nu återstå att täcka. Utskottet tillstyrker denna medelsanvisning, som jämväl enligt utskottets mening bör ske i form av upplåning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må besluta, att staten genom riksgäldskontoret skall ställa garanti i mån av behov för lån åt Norrbottens järnverk aktiebolag å högst 35 000 000 kronor.

DIVERSE KAPITALFONDER.

Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

8:o) **Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9, s. 9 och 10) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

1950 och 1951 års riksdagar ha för ifrågavarande ändamål anvisat tillhoppa 6 000 000 kronor. Den nu äskade medelsanvisningen är avsedd dels för de fortsatta arbetena på cisternanläggningen och dels för anordnande i anslutning till denna av ett bombskyddat lagerrum för torrgods.

Utskottet får — med erinran att riksdagen å tilläggsstat för innevarande budgetår för ändamålet anvisat ett anslag av 2 000 000 kronor — tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Anordnande av en bombsäker oljelagringsanläggning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor.

9:o) **Anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10, s. 11) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

1951 års riksdag har för ändamålet anvisat ett anslag av 500 000 kronor. Den nu begärda medelsanvisningen erfordras för att byggnadsarbetena på cisternanläggningen skola kunna fortsätta planenligt.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen å tilläggsstat för innevarande budgetår för ändamålet anvisat 1 000 000 kronor, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Anordnande av ytterligare en bombsäker oljelagringsanläggning* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

10:o) *Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, s. 11 och 12) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

1951 års riksdag har för ändamålet anvisat 1 500 000 kronor. Den nu begärda medelsanvisningen erfordras för att byggnadsarbetena på anläggningen planenligt skola kunna fortsätta utan avbrott.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Anordnande av bombsäker smörjoljefabrik m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

UPPSKJUTEN FRÅGA.

11:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om Kungl. Maj:ts under *punkten 7* framställda förslag om anslag till Aktie-teckning i Aktiebolaget Ceaverken; vilket utskottet härmed får för riksdagen anmäla.

Stockholm den 7 mars 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 44.

Reservationer

vid *punkten 5* (Statens lånefond för den mindre skeppsfarten)

1) av herrar *Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon*, fröken *Andersson*, herrar *Rubbestad* och *Staxäng*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 206 och II: 275 och att därför utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 206 och II: 275, till *Statens lånefond* för den mindre skeppsfarten för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor.»

2) av herr *Mårtensson* i Uddevalla.
